

פרשת בשלח תשפ"ד יד ה'

שמות פרק יד פסוק לא

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹזֵק בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יְקֹזֵק וַיֹּאמְרֵינוּ בִּיקֹזֵק וּבְמִשְׁחָה עֲבָדוּ:

רש"י

את היד הגדולה - את הגבורה הגדולה שעשתה ידו של הקדוש ברוך הוא. והרבה לשונות נופלין על לשון יד, וכולן לשון יד ממש הן, והמפרשו יתקן הלשון אחר ענין הדבור:

רמב"ן

וירא ישראל את היד הגדולה - את הגבורה הגדולה שעשתה ידו של הקדוש ברוך הוא, והרבה לשונות נופלים על לשון יד, וכלן לשון יד ממש הן, והמתקן יתקן הלשון אחר ענין הדבור. לשון רש"י. אבל אונקלוס לא פירש היד הגדולה

גבורה, אבל אמר ית גבורת ידא רבתא. ור"א אמר המכה הגדולה, וכן הנה יד ה' הויה במקנך (לעיל ט ג), כבדה מאד יד האלהים שם (ש"א ה יא): ועל דרך האמת יאמר שנגלית להם היד הגדולה, והיא מדת הדין שעשה ה' במצרים, כי היתה שם במצרים מכה בהם, וזה כמו ועל הארץ הראך את אשו הגדולה (דברים ד לו), והוא הימין אשר תרעץ אויב, והיא זרוע ה' שאמר הכתוב עורי עורי לבשי עז זרוע ה' (ישעיה נא ט), הלא את היא המחרבת ים (שם י). ולא יתעלם ממך מה שאמר "לבשי עז" ממה שכתבנו בפסוק מידי אביר יעקב (בראשית מט כד):

תהלים פרק צ פסוק א

תִּפְלָה לְמִשְׁחָה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדַנִּי מְעוֹן אֲתָהּ הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר:

שמות פרק ג

(ב) וַיֵּרָא מֶלֶאךָ יְקֹזֵק אֱלֹהֵי בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בֹּעֵר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינֶנּוּ אֶכָּל: (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרָה נָא וְאָרְאָה אֶת הַמַּרְאֶה הַגְּדֹלָה הַזֶּה מִדּוֹעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה:

(ד) וַיֵּרָא יְקֹזֵק כִּי סָר לְרֵאוֹת וַיִּקְרָא אֱלֹהֵים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲנִי: (ה) וַיֹּאמֶר אֵל תִּקְרַב הַלֵּם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מְעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמִּקּוֹם אֲשֶׁר אֲתָה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קִדְשׁ הוּא: (ו) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתַּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהֵבִיט אֶל הָאֱלֹהִים: (ז) וַיֹּאמֶר יְקֹזֵק רָאָה רְאִיתִי אֶת עֲנִי עִמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֵת צַעֲקוֹתָם שִׁמְעֵתִי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יִדְעֵתִי אֶת מִכְאָבָיו: (ח) וְאֶרְדּוּ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאֶרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל מִקּוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי:

(ט) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלְחָץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם: (י) וְעַתָּה לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲה וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶּךָ אֶל פְּרַעֲה וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יב) וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה: (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֵל הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מַה אָמַר אֱלֹהִים: (יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם: (טו) וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְקֹזֵק אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה שְּׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכָרִי לְדֹר דָּר:

רש"י

(ב) **בלבת אש** - בשלהבת אש לבו של אש, כמו (דברים ד יא) לב השמים, (שמואל ב יח יד) בלב האלה, ואל תתמה על התיי"ו, שיש לנו כיוצא בו (יחזקאל טז ל) מה אמולה לבתך:

מתוך הסנה - ולא אילן אחר, משום עמו אנכי בצרה (תהילים צא טו): **אכל** - נאכל, כמו (דברים כא ג) לא עבד בה, אשר לקח משם (בראשית ג כג): (ג) **אסרה נא** - אסורה מכאן להתקרב שם: (ה) **של** - שלוף והוצא, כמו (דברים יט ה) ונשל הברזל, (דברים כח מ) כי ישל זיתך: **אדמת קדש הוא** - המקום: (ז) **כי ידעתי את מכאביו** - כמו (לעיל ב כה) וידע אלהים, כלומר כי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכאוביו ולא העלמתי עיני ולא אאטום את אזני מצעקתם:

(י) **ועתה לכה ואשלחך אל פרעה** - ואם תאמר מה תועיל, והוצא את עמי, יועילו דבריך ותוציאם משם: (יא) **מי אנכי** - מה אני חשוב לדבר עם המלכים: **וכי אוציא את בני ישראל** - ואף אם חשוב אני, מה זכו ישראל שתעשה להם נס ואוציאם ממצרים: (יב) **ויאמר כי אהיה עמך** - השיבו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, שאמרת מי אנכי כי אלך אל פרעה, לא שלך היא, כי אם משלי, כי אהיה עמך, וזה המראה אשר ראית בסנה לך האות כי אנכי שלחתיך, וכדאי אני להציל כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל, כך תלך בשליחותי ואינך ניזוק. וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלושה חדשים שיצאו ממצרים. דבר אחר כי אהיה עמך וזה שתצליח בשליחותך לך האות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך, שכשתוציאם ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה, שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל. ודוגמת לשון זה מצינו (ישעיהו לו ל) וזה לך האות אוכל השנה ספיח וגו', מפלת

סנחריב תהיה לך אות על הבטחה אחרת שארצכם חרבה מפירות ואני אברך הספיחים: (יד) **אהיה אשר אהיה** - אהיה עמם בצרה זו אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות. אמר לפניו רבונו של עולם, מה אני מזכיר להם צרה אחרת דיים בצרה זו. אמר לו יפה אמרת, כה תאמר וגו': (טו) **זה שמי לעלם** - חסר וי"ו, לומר העלימהו, שלא יקרא ככתבו: **זה זכרי** - למדו היאך נקרא, וכן דוד הוא אומר (תהלים קלה יג) ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור: